

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

(найменування центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки)

Національний університет «Запорізька політехніка»

(повне найменування закладу вищої освіти)

Кафедра «Дизайн»

(найменування кафедри, яка відповідає за дисципліну)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор (перший проректор)

_____ 2019_року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«СУЧАСНІ АРХІТЕКТУРНІ ТЕОРІЇ: АНАЛІЗТА

КРИТИКА»

(код і назва навчальної дисципліни)

спеціальність _____ 191 «Архітектура та містобудування»

(код і найменування спеціальності)

освітня програма(спеціалізація) _____ Архітектура та містобудування

(назва освітньої програми (спеціалізації))

інститут, факультет _____ Фізико-технічний інститут, факультет будівництва, архітектури та дизайну

(найменування інституту, факультету)

мова навчання _____ державна

2019 рік

Робоча програма «Сучасні архітектурні теорії: аналіз та критика»

(назва навчальної дисципліни)

для студентів спеціальності «191 Архітектура та містобудування»

освітня програма (спеціалізація) Архітектура та містобудування

(назва освітньої програми (спеціалізації))

« 20 » 08 2019 року - 15 с.

Розробники: Рибчинський О.В. професор кафедри "Дизайн", доктор архітектури, доцент
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри «Дизайн»

Протокол від « 20 » 08 2019 року № 1

Завідувач кафедри «Дизайн»
(найменування кафедри)

« 20 » 08 2019 року (I.S. Рижова)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією факультету
будівництва, архітектури та дизайну
(найменування факультету)

Протокол від « 05 » 09 2019 року № 1

« 05 » 09 2019 року Голова (В.О.Савченко)
(підпис) (прізвище та ініціали)

_____ 2019 рік

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань <u>19</u> (шифр і найменування)	(вибіркова)	
Модулів – 1	Спеціальність (освітня програма, спеціалізація) <u>191 – Архітектура та містобудування</u> (код і найменування)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 150		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,3 самостійної роботи студента – 6,7	Освітній ступінь: <u>магістр</u>	Лекції	
		20 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		30 год.	6 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		100 год.	140 год.
Індивідуальні завдання: год.			
Вид контролю: іспит			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 57,8%

для заочної форми навчання – 13,2 %

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

ВСТУП

Програма вибіркової навчальної дисципліни «Сучасні архітектурні теорії: аналіз та критика» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра спеціальності «Архітектура та містобудування». Предметом вивчення навчальної дисципліни є формування теоретичних знань та практичних навичок для здійснення критичного аналізу праць істориків, теоретиків архітектури і дизайну, давати обґрунтовану оцінку різноманітних аспектам архітектурно-дизайнерської діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Сучасні архітектурні теорії: аналіз та критика» є складовою частиною циклу вибірових дисциплін спеціальної фахової підготовки студентів за спеціальністю архітектура та містобудування. Вивчення курсу передбачає наявність систематичних та ґрунтовних знань із суміжних курсів: «Архітектурне проектування», «Сучасні тенденції в архітектурі громадських будівель». Вимоги до знань та умінь визначаються галузевими стандартами вищої освіти України.

Анотація

В сучасних умовах одним з найважливіших навиків є здатність критично мислити. В контексті архітектури та проектування це означає здатність до критичного осмислення проектної діяльності архітектора та дизайнера, аналізу теоретичних праць в галузі архітектури та дизайну середовища. Програма передбачає комплексне навчання в рамках компетентісного підходу. Дисципліна має на меті ознайомити студентів із теоретичним підґрунтям архітектурної та дизайнерської практики та основними принципами критичного аналізу архітектурних процесів. Даний курс носить міждисциплінарний характер і є одним із способів поєднання курсів гуманітарного циклу із дисциплінами фахової підготовки студентів.

Ключові слова: архітектура, дизайн, критика, теорія.

Мета вивчення дисципліни полягає у формуванні аналітичного та критичного ставлення до основних засад архітектурно-дизайнерської творчості в рамках сучасної архітектурної ситуації, а також у з'ясуванні специфіки творчої роботи архітектора та дизайнера середовища у взаємодії із іншими творчими спеціальностями.

Предмет вивчення дисципліни:

– архітектурно-теоретичні концепції регіональних шкіл і течій, позиції теоретиків світової архітектури, творчість видатних майстрів-практиків.

Основні завдання навчальної дисципліни:

– навчити студента-архітектора аналізувати сучасні твори з погляду як функціональної спрямованості, так і філософсько-світоглядних концепцій суспільства в цілому і, зокрема, окремих його представників.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен отримати:

загальні компетентності:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;

ЗК04. Здатність усно та письмово спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності) рідною й іноземною мовами.

ЗК05. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

фахові компетентності: .

С(Ф)К23. Здатність до розуміння теорії реконструкції, реставрації об'єктів архітектури, розробки планів комплексної реконструкції будівель і споруд, реставрації пам'яток архітектури, реновації, ревіталізації архітектурних об'єктів, реконструкції історичної забудови, технологічних, правових питань реконструкції, реставрації.

С(Ф)К06. Здатність до розуміння теорії містобудування: формування систем розселення, районного планування, урбаністики, структури генерального плану, економіки містобудівних систем, благоустрою та інженерному обладнанню територій, реновації територій, естетики архітектурно-містобудівного середовища.

С(Ф)К11. Здатність до системного аналізу і оцінки природно-кліматичних, екологічних, інженерно-технічних, соціально-демографічних і архітектурно-містобудівних умов архітектурного експериментального концептуального проектування та моделювання, при проведенні натурного обстеження, обмірних і геодезичних робіт, при розрахунку балансу території, структури населення, мереж культурно-побутового обслуговування.

очікувані програмні результати навчання

ПРН1. Реалізувати знання основних понять, термінів і значень, професійної мови спілкування в сфері архітектури та містобудування: теорії архітектури, реконструкції, реставрації архітектурних об'єктів, ландшафтної архітектури, інформаційних технологій в архітектурі.

ПРН2. Володіти логікою та методологією наукового пізнання, розвивати теоретико-методологічні та типологічні підходи до вирішення проблем формування архітектурно-містобудівного та ландшафтного середовища.

ПРН9. Здатність аналізувати історичні документи, інтерпретувати та контекстуалізувати їх в курсовій роботі, письмових звітах та результуючій магістерській роботі; визначати етапи і напрями історичного розвитку класичних і сучасних художніх стилів в архітектурно-містобудівному, дизайнерському і садово-парковому мистецтві.

ПРН15. Формувати концепції і теоретичні засади в галузі природничих, гуманітарних і технічних наук при аналізі і прийнятті рішень в сфері архітектури і містобудування.

1. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1 СУЧАСНІ АРХІТЕКТУРНІ ТЕОРІЇ: АНАЛІЗ ТА КРИТИКА

Змістовний модуль 1.1 Архітектурно-теоретичні концепції 20-50 років

XXст

Тема 1. Поняття цілісності в філософському та архітектурному аспектах.

Тема 2. Ідея футуризму в архітектурі.

Тема 3. Містобудівні концепції початку XX століття.

Тема 4. Група «Стиль»: еволюція і розпад неопластицизму

Тема 5. Експресіонізм в архітектурі

Тема 6. Органічна архітектура (Архітектура–скульптура).

Тема 7. Тоталітарність в архітектурі 40-х років.

Змістовний модуль 1.2 Архітектурно-теоретичні концепції 50-х XX ст. – початку XXI ст.

Тема 8. Творчість Корбюзьє в післявоєнний період. Чандігарх.

Тема 9. Національний регіоналізм (творчість А. Аалто, О. Німейера, К. Танге)

Тема 10. Пошуки нової монументальності (Л. Кан, Ф. Джонсон).

Тема 11. Особливості естетики постмодернізму.

Тема 12. Новітні напрямки архітектурної теорії на межі XX і XXI ст.

2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усь ого	у тому числі					усьог о	у тому числі				
		л к	п р	лаб	ін д	с.р.		л к	п р	ла б	ін д	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1 1 СУЧАСНІ АРХІТЕКТУРНІ ТЕОРІЇ: АНАЛІЗ ТА КРИТИКА												
Змістовний модуль 1.1 Архітектурно-теоретичні концепції 20-50 років ХХ сторіччя												
Тема 1.Поняття цілісності в філософському та архітектурному аспектах	10	2	2			6	10	1				8
Тема 2. Ідея футуризму в архітектурі	9	1	2			6	9	1				8
Тема 3.Містобудівні концепції початку ХХ століття.	12	2	4			6	10	1	1			8
Тема 4. Група «Стиль»: еволюція і розпад неопластицизму	11	1	4			6	9	1				8
Тема5.Експресіонізм в архітектурі	9	1	2			6	9		1			8
Тема 6.Органічна архітектура (Архітектура-скульптура).	9	1	2			6	9		1			8
Тема7.Тоталітарність в архітектурі 40-х років.	12	2	2			8	9		1			8
Всього за змістовним модулем 1	72	10	18			44	64	4	4			56
Змістовий модуль 1.2 Архітектурно-теоретичні концепції 50-х ХХ ст. – початку ХХІ ст.												
Тема 8.Творчість Корбюзьє в післявоєнний період.Чандігарх.	14	2	2			10	16		1			14

Тема 9. Національний регіоналізм (творчість А. Аалто, О.Німейера, К. Танге)	10	2	2			6	18		1			16
Тема 10. Пошуки нової монументальності (Л. Кан, Ф. Джонсон).	10	2	2			6	14					14
Тема 11. Особливості естетики постмодернізму.	10	2	2			6	10					10
Тема 12. Новітні напрямки архітектурної теорії на межі XX і XXI ст.	14	2	4			8	14					10
ІДЗ	20				20		20				20	
Всього за змістовним модулем 2	58	10	12			36	66	0	2			64
Усього годин	150	20	30			100	150	4	6		20	120

3. Теми практичних (семінарських) занять

Назва теми	Кількість годин д/в	Кількість годин з/в
<i>Змістовий модуль 1.1</i>		
Теоретичні основи дисципліни. Концептуальні основи архітектурного формоутворення. Стильові закономірності формоутворення. Сучасні підходи до архітектурного формоутворення. Графоаналітичне завдання №1. Футуризм в архітектурі. Творчість А. Сант-Еліа	2	
Концептуальні основи архітектурного формоутворення. Основи сучасної теорії архітектурного простору. Структура форми і простору Графоаналітичне завдання №2. Порівняльний аналіз концепцій «Сучасного міста» та «Лучезарного міста» Ле Корбюзьє	1	
Контекстуалізм. Аналіз формоутворення Графоаналітичне завдання №3. Розвиток напрямку неопластицизм в творчості	2	1

групи «Стиль»		
Аналіз творчості архітекторів періоду модернізму на засадах формоутворення. Графоаналітичне завдання №4. Експресіонізм в архітектурі	1	
Аналіз сучасних концепцій динамічного розвитку і взаємопроникнення архітектурного простору. Графоаналітичне завдання №5. Концепція органічної архітектури в творчості архітекторів ХХ ст	1	1
Порівняльний аналіз моделювання взаємодії внутрішньої просторової структури і зовнішнього архітектурного простору. Графоаналітичне завдання №6. Архітектура тоталітаризму	1	1
Стильові закономірності формоутворення архітектурних стилів постмодернізму. Аналіз творчості архітекторів-постмодерністів Графоаналітичне завдання №7. Творчість Ле Корбюзьє в післявоєнний період. Капелла в Роншані.	2	1
<i>Змістовий модуль 1.2</i>		
Закономірності формування архітектурного образу на прикладах архітектури постмодернізму Графоаналітичне завдання №8. Чандигарх Ле Корбюзьє. Містобудівна ідея.	2	1
Проблема регенерації історичного середовища. Сучасні тенденції поєднання нових архітектурних об'єктів та історичного контексту. Графоаналітичне завдання №9. Національний романтизм в творчості А. Аалто	2	1
Структура форми і простору. Графоаналітичне завдання №10. Творчість О. Німейєра. Соціальна та філософська ідея Бразилія.	2	
Визначення тенденції розвитку просторової структури на основі аналізу груп архітектурних об'єктів Графоаналітичне завдання №11. Традиції та сучасність в японській архітектурі. К.Танге.	2	
Стильові закономірності формоутворення архітектурних стилів кінця 20 – початку 21ст.. Аналіз творчості архітекторів. Презентація одного з напрямків новітньої архітектури	2	
Разом	30	6

4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин д/в	Кількість Годин з/в
1	Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу по розділу з пошуку додаткової інформації. Частина і ціле. Поняття елементів та структури системи. Порівнюваність структур. Принцип системності	6	8
2	Містобудівні концепції початку ХХ століття. «Соціальний функціоналізм». Концепція структури урбанізованого простору	6	8
3	Додаткове вивчення реальних прикладів, теоретичного матеріалу по даній тематиці з метою виконання другого завдання по темі концепцій «Сучасного міста» та «Лучезарного міста» Ле Корбюзьє	6	8
4	Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу по неопластицизму, як напрям в абстрактному мистецтві, концепція геометричного абстракціонізму, сформульована голландським художником Пітером Корнеліусом Мондриано	6	8
5	Експресионізм, як втілення світоглядних концепцій ХХ століття. Загальна характеристика експресіонізму Експресіонізм в архітектурі Національні прояви експресіонізму	6	8
6	Органічна архітектура (Архітектура-скульптура). - завдання у створенні будівель і споруд, що розкривають властивості природних матеріалів і органічно вписані в навколишній ландшафт.	6	8
7	Тоталітарність в архітектурі 40-х років. Процеси розвитку теорії у двох аспектах: пошук та формулювання подібних рис, характеристик у різних об'єктів, розробка моделей; побудова універсального понятійного апарату; початок використання кількісних методів.	8	8
8	Творчість Корбюзьє в післявоєнний період. Чандігарх. Період «нового пластицизму» Багатство пластичних форм, фактурна обробкою поверхонь. Розробка принципів будівництва сучасного міста і житла	10	14
9	Національний регіоналізм (творчість А. Аалто, О.Німейера, К. Танге)	6	16

10	Пошуки нової монументальності (Л. Кан, Ф. Джонсон). Структурна чистота й класична симетрія планів, аскетизм у використанні архітектурних засобів і старанність пророблення деталей	6	14
11	Особливості естетики постмодернізму. Пошук унікальності в створенні нових форм. Мета гармонізувати архітектуру у відповідності до оточуючого штучного і природного середовища. Відкидання модерністського аскетизму в дизайні, конвеєрного підходу до створення вигляду жител і відмова від сприйняття класичного спадку. Архітектурні рішення, що враховують особливості існуючого міського середовища при будівництві.	6	10
12	Новітні напрямки архітектурної теорії на межі ХХ і ХХІ ст. Екологізм. Біоморфізм. Техноморфізм.	8	10
	ІДЗ	20	20
	Разом	100	140

5. Методинавчання

У процесі вивчення дисципліни використовуються крім традиційних технологій і інтерактивні, а також інноваційні методи навчання, що є системою правил організації продуктивної взаємодії студентів поміж собою, з викладачем, з комп'ютером, з навчальною літературою, при якому відбувається освоєння нового досвіду, одержання нових знань і надається можливість для самореалізації особистості студентів.

Застосовуються: а) неімітаційні (словесні - пояснення, розповідь, лекція, бесіда, практичні заняття) і б) імітаційні методи навчання - ігрове проектування (розробка методичних або технологічних рішень).

Наявність електронного навчального мультимедійного ресурсу значно збільшує швидкість і якість засвоєння матеріалу, істотно підсилює практичну спрямованість у цілому і підвищує якість навчання.

Проблемне викладання лекційного матеріалу – для розвитку активної участі студентів у вирішенні поставленої задачі.

Практичні заняття – для закріплення знань, отриманих на лекціях.

Лекції - як розповідь із описовим розкриттям основних складових дисципліни.

Самостійна робота – як активний метод поглибленого вивчення дисципліни.

Консультації - як один із ефективних методів індивідуального навчання, мета якого – роз'яснення найбільш складних, незрозумілих для студентів питань.

Розповідь - для оповідної, описової форми розкриття навчального матеріалу.

Пояснення – для розкриття сутності певного явища, закону, процесу;

Бесіда – для усвідомлення за допомогою діалогу нових явищ, понять;

Ілюстрація – для розкриття предметів і процесів через їх символічне зображення (рисунок, схеми, графіки);

Практична робота – для використання набутих знань у розв'язанні практичних завдань.

6. Очікувані результати навчання дисципліни

Формування теоретичних знань та практичних навичок для здійснення критичного аналізу праць істориків, теоретиків архітектури і дизайну, давати обґрунтовану оцінку різноманітних аспектам архітектурно-дизайнерської діяльності. Знання історико-теоретичних витоків сучасного архітектурно-дизайнерського концептуалізму; понятійно-термінологічний апарат, дотичний до сучасного архітектурно-дизайнерського формотворення і ідейно-теоретичних дискурсів; типологічні особливості дизайну архітектурного середовища; основні концептуальні спрямування в новітній практиці середовищного дизайну; особисті творчі позиції провідних майстрів новітньої світової та вітчизняної архітектури та дизайну.

7. Методи контролю

При контролі ритмічності навчання студентів використовуються:

- поточний контроль при експрес-опитуванні в ході лекцій;
- контроль виконання завдань до практичних занять;
- рубіжні контролю знань;
- контроль при здачі усного заліку.

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота												Підсумковий тест (іспит)	Сума
Змістовий модуль №1							Змістовий модуль № 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	40	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		

70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. Методичне забезпечення

1. Робоча програма.
2. Тексти (конспект) лекцій з дисципліни «Сучасні архітектурні теорії: аналіз та критика» для студентів спеціальності 191 «архітектура та містобудування» денної та заочної форм навчання / Укл.: С.О.Захарова – Запоріжжя:НУ «Запорізька політехніка», 2019. - 110 с.
3. Методичні вказівки до практичних робіт з дисципліни «Архітектурна екологія» для магістрів усіх форм навчання, спеціальність 191 – Архітектура та містобудування / Запоріжжя, НУ «Запорізька політехніка»; уклад. ; 2020. – 75с.
4. Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни «Сучасні архітектурні теорії: аналіз та критика» для студентів спеціальності 191 «Архітектура та містобудування» денної та заочної форми навчання / Укл.: С.О.Захарова – Запоріжжя: Національний університет «Запорізька політехніка», 2019 - 14 с.
5. Модульна контрольна робота

11. Рекомендована література

Базова

1. Агранович – Пономарева Е.С. (2009). Справочное издание «Архитектурный дизайн: словарь-справочник» [под общ. Ред. Е.С.Агранович –Пономаревой]. Ростов н/Д:Феникс. 342с.
2. Вотінов М. А. (2015). Реновация и гуманизация общественных пространств в городской среде: монография / Харьков нац. ун-т гор. хоз-ва им. А. Н. Бекетова. Харьков : ХНУГХ, 153с.
3. Маклакова Т. Г. (2008). Высотные здания: градостроительные и архитектурно-конструктивные проблемы проектирования. М: Издательство Ассоциации строительных вузов, 158с.
4. Габрель М. М. (2004). Просторова організація містобудівних систем. Київ: Видавничий дім АС.С., 400 с.
5. Грашин А. А. (2004). Методология дизайн-проектирования элементов предметной среды. М.: Архитектура-С, 232с.

6. Елизарова, Л.В. (2008). Экология города: теория, практика, участие общественности: научно-популярное издание. Минск, Издательство «ВЭВЭР», 236с.
7. Минервин Г.Б., Ермолаев А.П., Шимко В.Т., Ефимов А.В., Щепетков Н.И., Гаврилина А.А., Кудряшов Н.К. (2004). Дизайн архитектурной среды: учеб. для вузов. М.: Архитектура – С, 504с.
8. Иконников А.В. (2006). Пространство и форма в архитектуре и градостроительстве. Москва: КомКнига, 352с.
9. Крижановська Н. Я. (2010). Открытые архитектурные пространства центра Харькова: монография. Харьков: ХНАМГ, 219с.
10. Крижановська Н. Я., Вотинов М. А. (2016). Принципы гуманизации архитектурно-градостроительной инфраструктуры в крупнейших городах Украины (на примере города Харькова): монография. Харьков. нац. ун-т гор. хоз-ва им. А. Н. Бекетова. Харьков: ХНУГХ, 186с.
11. Крижановська Н. Я., Вотинов М. А. (2012). Формирование открытых архитектурных пространств в городской среде: монография. Белгород: БГТУ, 158с.
12. Лазарева А. Г. (2006). Архитектура, строительство, дизайн: учебник. Ростов н/Д: Феникс, 316 с.
13. Нефедов В.А. (2002). Ландшафтный дизайн и устойчивость среды. СПб.: «ПОЛИГРАФИСТ», 295 с.
14. Рижова І.С., Прусак В.Ф., Мигаль С.П. Резанова Н.О. (2017). Дизайн середовища: Словник-довідник / За ред. д.філософ.н., проф. І.С.Рижової. Львів: Простір-М. 360с.
15. Русанова І В., Шульга Г. М. (2009). Інженерний благоустрій території: навч. Посібник. Львів: Растр-7, 218с.

Додаткова

16. Иодо И.А., Потаев Г.А. (2003). Основы градостроительства и территориальной планировки: учеб. для вузов. Минск: «Универсалпресс», 216с.
17. Локотко А. А. (2008). Современные тенденции урбодизайна./ Диссертация на соискание ученой степени магистра архитектуры. Мн.: БНТУ. Кафедра «Дизайн архитектурной среды», 80 с.
18. Радионова Л. А. (2015). Город как социальная система: хрестоматия // Харьков. нац. ун-т гор. хоз-ва им. А. Н. Бекетова. Харьков: ХНУГХ им. А. Н. Бекетова, 163с.
19. Шимко, В.Т. (2006). Архитектурно-дизайнерское проектирование городской среды: учебник для вузов. М: Архитектура- С, 384с.
20. Шимко В.Т. (2000). Комплексное формирование архитектурной среды. Основы теории. М.: МАРХИ, Изд-во СПЦ-принт, 108с.

12. Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В.В. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В.О. Сухомлинського www.dnpb.gov.ua/
3. Бібліотека українських підручників <http://pidruchniki.ws/>